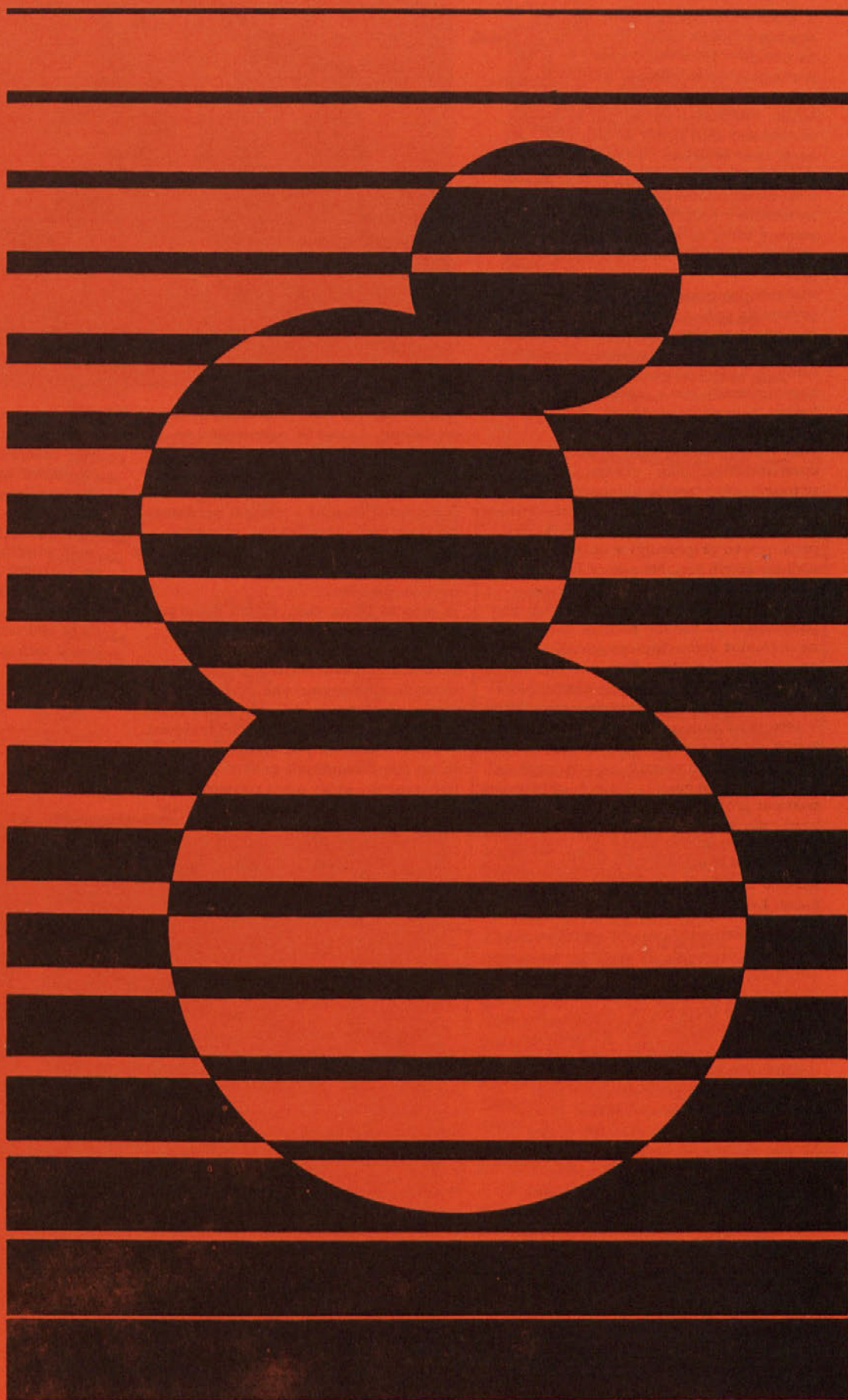

elektromotor

glasilo - leto II., št.4,
TOZD - ISKRA ŽELEZNIKI

april 1980

„Iskra“ v zaostrenih pogojih gospodarjenja

Z letom 1980 zaključujemo obdobje srednjeročnega plana, ki smo si ga zadali za obdobje 1976-1980. Plan, ki je bil postavljen za to obdobje bomo presegli, saj smo v preteklih štirih letih dosegli boljše rezultate, kot so bili predvideni. Ostane nam samo še leto 1980, ki pa je zelo negotovo. Ta negotovost se odraža predvsem v tem, ker je oskrba z domačim materialom, še hujša pa z uvoženim, vedno težja in ni problem samo v tem, da so materiali vedno dražji, ampak predvsem zato, ker jih ni.

Stabilizacija gospodarstva, o kateri je govora že celo plansko obdobje, kaže vso svojo ostrino predvsem v zadnjem letu. Stabilizacijska prizadevanja so tema, o kateri pišemo, govorimo, se pogovarjamo, tema, ob kateri se nekateri povsem upravičeno, drugi pa neupravičeno jezijo.

Tudi v naši tovarni smo že sprejeli določeno stabilizacijske ukrepe, ki naj pripomorejo k boljšemu gospodarjenju, čeprav moramo povedati, da smo si take ukrepe sprejeli že leta 1977, ki so prav gotovo pripomogli k boljšemu uspehu zadnjih štirih let. Mi smo v zadnjih letih bistveno povečali fizični obseg proizvodnje, kakor tudi dohodek na zaposlenega, pa vendar so nam izdatki za material vedno hitreje naraščali, kot pa je rasel dohodek. Temu so bile vzrok cene nabavljenih surovin, katere se povečajo tudi po večkrat letno. V letu 1980 pa tega materiala kljub visokim cenam nimamo zagotovljenega in v takih težkih pogojih se cilj tovarne bistvenospremeni. Najbolj pomembno postane proizvajati, samo, da tovarne ne stoji, ne pa gospodariti in ustvarjati dohodek. Strokovni kader pa, namesto, da bi reševal strokovne probleme, rešuje zastoje in išče razne improvizacije na račun kvalitete.

To so težki problemi, ki pa lahko postanejo še večji, če se nanje ne bomo naprej pripravili. Stabilizacija gospodarstva ni stvar enega leta, ampak je to dolgoročni proces, ki bo prinesel uspeh samo v primeru, če se bomo sprejetih ukrepov vsi dosledno držali. Zato bo potrebno tudi v naši tovarni že sprejete stabilizacijske ukrepe upoštevati in jim dati podporo na vseh nivojih, četudi bo marsikdo tudi osebno prizadet. Kontrola naše učinkovitosti dela, disciplino in boljše izkoriščanje delovnega časa predvsem režijskih delavcev, bo morala biti bolj dosledna, predvsem s strani predpostavljanih in tistih, ki so odgovorni, da se neka naloga v določenem času in v določeni kvaliteti tudi napravi.

Varčevanje na vseh področjih bo nujna naloga, ki nas bo spremljala na vseh področjih, saj je v zadnjih letih osebna in splošna poraba naraščala preko vseh normalnih meja.

Materialni stroški v tovarni predstavljajo največjo stroškovno postavko in smo v letu 1980 predvideli sedemkrat več za porabljen material kot za osebne dohodke.

Iz tega se lahko vidi, koliko denarja nam prinese vsak procent privarčevan pri materialu.

Prav je, da pri stabilizacijskih ukrepih upoštevamo vse možne varčevalne akcije, ki bodo kakor koli prispevale k boljšemu gospodarskemu stanju, vendar bi rad opozoril na to, da ne bomo izgubljali preveč energije pri stvareh, ki so manj pomembne, za tiste pa, ki so bistvene, pa nam bo zmanjkalo energije in časa. Tukaj mislim predvsem na material in učinkovito izkoriščanje delovnega časa. To so stvari, katerim moramo dati vso težo, zato bi morale strokovne službe, družbenopolitične organizacije in samoupravni organi prav v to smer usmeriti svoje naloge, ki pa naj ne bodo le trenutne, ampak stalne.

Strokovne službe bodo morale tako za leto 1980 kot za srednjeročni plan svoje sile usmeriti na področje obstoječega in novega programa in si zadati dolgoročne naloge, da se dosežejo razne izboljšave, kvaliteta, funkcionalnost, tipizacija, ekonomičnost pri uporabi energije, standardizacija, inventivnost, zlasti v primerih, ko se ponujajo realne možnosti v izvozu.

Ob koncu bi rad poudaril še sledeče. Mi zelo hitro sprejemamo predlagani stabilizacijski načrt in se hitro ogrejemo pri debati, kaj vse bi

bilo dobro narediti, da bi stvar izboljšali. Ko pa se taki ukrepi začnejo izvajati in ko bi vsak posameznik moral tudi nekaj zato prispevati, se ostrina takih ukrepov hitro utopi.

Upam in želim, da bi pri preverjanju rezultatov teh ukrepov lahko ugotavljali, da smo res dosegli tisto, kar smo načrtovali in da so pri tej akciji sodelovali vsi, da bi bili rezultati poslovanja ob koncu leta čim boljši.

Direktor
Rakovec Tone

gospodarski plan za leto 1980

Delavski svet TOZD "ISKRA"
Železniki je na svoji 18. redni
seji dne 28. februarja 1980 sprejel
gospodarski plan za leto 1980.

Plan je bil sprejet z dvomesečno
zamuko. Vzroki za zakasnitev pa
so bili prevsem v nedokončno
definiranem proizvodnem progra-
mu ter usklajevanju plana z
zvezno in republiško resolucijo.
Da bi bil čim širši krog delavcev
seznanjen z nalogami, ki izha-

jajo iz gospodarskega plana ter
planirani rezultati poslovanja,
podajamo v naslednji tabeli pri-
merjavo planiranih podatkov z
realizacijo v letu 1979.

v 000 din

	Realizacija 1979	Plan 1980	Indeks
Proizv. po pl.cenah	512.712	579.930	113
Količine izdelkov:			
Kolektor.elektromotor	1.091.621	1.095.600	100,3
Asinhronski motorji	233.979	657.000	281
Sesalne enote	356.420	480.000	135
Sesalniki	120.873	136.000	113
Gospodinjski aparati	309.604	313.000	101
Prodaja preko branžne prodaje:	519.472	725.330	139
Ostala prodaja	151.881	182.423	120
Izvoz v \$	8.303.210	9.795.687	118
a) Kooperacije	6.642.000	7.533.431	113
b) Čisti izvoz	1.661.210	2.262.256	136
Celotni prihodek	784.649	1.025.872	131
Porabljen sredstva	577.605	752.143	130
Dohodek	207.044	273.729	132
Čisti dohodek	135.279	155.549	115
Osební dohodki	98.388	120.400	122
Skupna poraba	13.670	8.549	63
Poslovni sklad	11.086	11.350	102
Rezervni sklad	5.176	6.900	133
Akumulacija	39.280	45.750	116

Doseganje planiranih rezultatov
proizvodnje bo v veliki meri od-
visno od nemotene preskrbe z
reprodukcijskim materialom,
saj bo vsak izpad proizvodnje
pozneje težko nadomestiti.
Iz tabele lahko vidimo, da je naj-
večji indeks povečanja količinske
proizvodnje pri asinhronskih mo-
torjih. V planu imamo namreč
nov asinhronski motor za pogon
centrifuge za firmo BRAUN. Za-
četek proizvodnje je predviden
za mesec junij, izdelati pa moramo
100.000 motorjev. Opremo za
montažo tega motorja nam bo od-
stopila firma BRAUN brezplačno.
Nosilni izdelek v našem proizvod-
nem programu pa ostaja sesalna
enota, katere proizvodnjo povečujemo
za 25 %.

Iz povečane proizvodnje sledi
tudi precejšnje povečanje plana
prodaje, predvsem pa izvoza.
Nadalje je prikazan tudi planiran
finančni rezultat, ki izhaja iz pla-
nirane proizvodnje.

Lojze Megušar, dipl. ing.

ZIMSKA IDILA

Tiho padajo snežinke bele,
vsepovsod tihota boža breg...
Ata kolne, kje so se kolone vzele,
mama rine v vrsto kar čez celi sneg.
Tonček se na točke vsak dan smuča,
k sreči jih noben ne ščiplje mu,
Mojca pa, ta brihtna zvita buča,
žičničarja boža prek pasu.
Vsak po svoje se pač mora znajti,
saj so karte drage kot hudič,
ker drugače ti v planinski bajti
za viskača ne ostane nič.
Zraven pa še žičnica izkoči,
nekajkrat za šalo, vsaj vsak dan,
da od jeze kar iz kože skočiš,
greš hladit si živce kam na tujo stran.
Kdo bi se sekiral za devize,
saj denar je vreden vedno manj,
nas, Slovence, vest pač nič ne grize,
ker drugod se voziš skoraj sam.
Gneča ob povratku je neskončna,
skozi okno mečeš za bencin,
vzpodbudi te še beseda sočna,
pa pozabiš, koliko gre din.
A na splošno je najbolj pomembno,
da vsi znanci ti zavidajo,
pa čeprav ne dilcaš kaj posebno,
le da z dilcam te kje vidijo.
Lepa res je zimska ta idila,
tudi mene je čist prerodila.

REZULTATI POSLOVANJA IN KAZALCI GOSPODARJENJA V LETU 1979

Rezultate poslovanja v letu 1979 smo podrobneje obravnavali na delavskem svetu in na zborih delovnih ljudi, kjer smo ugotovili in sprejeli celotni prihodek, porabljen sredstva, dohodek in njegovo delitev, čisti dohodek, osebne dohodke in sredstva namenjena za sklade. Vendar moramo poudariti, da lahko preso-

jamo rezultate gospodarjenja le, če jih primerjamo s cilji in nalogami določenimi v planu (to je s planiranimi rezultati) in z rezultati, ki smo jih dosegli v enakem obdobju preteklega leta. Zaradi lažjega pregleda so primerjave absolutnih vrednosti elementov celotnega prihodka in dohodka ter struktura podane v tabeli.

	VREDNOST	J^R/P	J^R_{R78}	STRUKTURA
I. CELOTNI PRIHODEK	784.649.807,82	104,5	142,5	100 %
- porabljen sredstva	577.605.798,37	104,7	147,4	73,6
II. DOHODEK	207.044.009,45	104,0	130,5	26,4 100 %
- prispev. SIS	23.225.345,37	81,8	127,1	11,2
- stroš. skup. služb	13.682.907,95	86,2	111,1	6,6
- ekonom. amortiz.	22.188.472,61	158,2	138,7	10,7
- obresti od kred.	12.701.416,07	129,0	131,3	6,1
III. ČISTI DOHODEK	135.245.867,45	103,6	132,1	65,4 100 %
- osebni dohodki	98.388.143,69	101,4	122,0	72,7
- regres za prehr.	6.370.028,80	168,0	-	4,8
- regres za let. dop.	4.300.000,00	143,3	122,8	3,1
- stanovanj. gradnja	6.095.929,45	99,9	121,8	4,5
- ostali del skl. s.p.	3.000.000,00	181,8	101,4	2,2
- poslovni sklad	11.053.030,52	58,3	254,8	8,3
- rezervni sklad	5.176.100,24	115,0	121,2	3,8
- za ostale potrebe /zemlj. kmet. skupn./	862.634,95	-	-	0,6

Primerjava s planom nam pove, da smo v tekočem letu ustvarili 4,5 % več celotnega prihodka kot smo planirali oziroma kar 42,5 % več kot v enakem obdobju preteklega leta. Pri tem je treba poudariti, da so na takšen porast vplivale tudi cene in ne le fizično povečanje obsega proizvodnje (povečan porast cen med letom, ter novi izdelki). V strukturi celotnega prihodka predstavljajo: 51,8 % prihodka doseženi s prodajo na domačem trgu /realizacija preko branžnega področja), 23,8 % prihodka ustvarjeni na zunanjem trgu, 23,3 % prihodka znotraj DO in v okviru TOZD, 1,1 % - ostali prihodka, viški itd. Vse-

kakor je razveseljiv podatek, da predstavlja izvoz približno četrtino celotnega prihodka in nas s tem uvršča med največje izvoznike v občini.

Porabljen sredstva, kamor spadajo surovine in material, amortizacija ter ostali režijski stroški predstavljajo 73,6 % celotnega prihodka. Surovine in material v vrednosti 444.657.144,18 din predstavljajo 57 % v strukturi porabljenih sredstev, svojo 77 % udeležbo največjo postavko. Primerjava s preteklim letom nam kaže, da del teh stroškov v strukturi narašča. To pa pomeni, da bo potrebno stroškom posvetiti vso pozornost (ob tem se kaj lahko vprašamo kaj je z eko-

nomičnostjo poslovanja? Načelo ekonomičnosti pravi, doseženi dani obseg poslovanja z čim manjšimi stroški oziroma z danimi stroški čim večji obseg poslovanja). Ostali režijski stroški, kamor spadajo: dnevnice, kilometrine, proizvodne in neproizvodne storitve, reprezentanca, reklama, propaganda, vodenje potrošniških kreditov, akvizicije, zastopanja itd. predstavljajo v strukturi porabljenih sredstev le 20,5 %, amortizacija pa samo 2,5 %. V primerjavi s planom smo porabili 4,7 % več sredstev, kar je razumljivo, saj smo tudi celotnega prihodka ustvarili več. Napram preteklemu letu smo porabili 47,4 % več in je bil porast pri stroških za približno 5 % večji kot pri celotnemu prihodu. Vse pa se odraža na dohodku.

Dohodka smo ustvarili, kar je razvidno iz tabele, 4 % več kot smo planirali oziroma 30,5 % več kot v preteklem letu. Vrednostno to pomeni 207.044.009,45 din ali 26,4 odstotkov celotnega prihodka.

Delitev dohodka po namenu je naslednja:

- 11,2 % dohodka smo porabili za prispevke in davke, oz. 23.225.345,37 din, če to izrazimo vrednostno. Po velikostnem vrstnem redu so navedeni le nekateri prispevki ter obveznosti:

- prispevek za republiško izobraževalno skupnost 569 s.milj.
- prispevek za pokrivanje izdatkov za transport, podjetja + dodatni prispevek glede na višino proizvodov (72 s.milj) 435 s.milj.
- prispevek SIS zdravstva 145 s.milj.
- zavarovalne premije 122 s.milj.
- prispevek za invalidsko pokojninsko zavarovanje 117 milj.s.
- prispevek za republiško raz-

skovalno skupnost

114 s.milj.

- davek iz dohodka

113 s.milj.

itd.

V primerjavi s preteklim letom so le-ti porasli 27,1 %, v primerjavi s planom pa niso bili v celoti realizirani. Razlog je v tem, ker imamo kot velik izvoznik precejšnje davčno olajšavo pri ugotavljanju osnove za celo vrsto prispevkov in davkov. Ti so zaradi znižane davčne osnove nižji.

- 6,6 % dohodka smo porabili za pokrivanje skupnih služb. Sem spadajo stroški prodaje, skladišča in transporta, stroški ostalih skupnih služb kot so: razvojno področje, področje za plan in analize, finančno računovodsko področje, splošni sektor, itd. Realizacija napram planu ni bila dosežena, pač pa so ti stroški porasli napram letu 78 za 11,1 %.

- 6,1 % dohodka odpade na obresti od kreditov. Za obresti od kreditov smo porabili 29 % več kot smo planirali, oziroma 31 % več kot lani. Preveliko zadolževanje je posledica premagovanja nelikvidnosti, prevelike vezave obratnih

sredstev v zalogah in preli-vanja obratnih sredstev v osnovna (investicija). Nelikvidnost (pomanjkanje gotovine) se je pojavljala zaradi načina plačila. Kupci gotovih izdelkov plačujejo približno 90 % vse vrednosti z menicami, ki so vnovčljive v roku 3 mesecev. Za plačevanje obveznosti do družbe, banke, dobaviteljev pa je potrebno približno 40 % gotovine. Tu pa nastane razkorak in je potrebno pridobiti gotovino, čeprav plačujemo višjo obrestno mero (bodisi z eskontom - predčasnim vnovčenjem menic ali pa z najemanjem kratkoročnih kreditov). Po vrstah so bile obresti naslednje:

- od kratkoročnih kreditov 2.556.539,20 din

- od eskonta menic 2.146.926,80 din

- od dolgoročnih kred. za obratna sredstva 3.337.038,80 din

- od dolgoročnih kreditov za osnovna sredstva 4.660.911,27 din.

- 10,7 % smo izločili iz dohodka za ekonomsko amortizacijo. Namenjena je za razširitev materialne osnove dela in pomeni poleg skladov ako-

mulacijo.

- 65,4 % dohodka pa predstavljaja čisti dohodek. Čistega dohodka smo ustvarili 3,6 % več, kot smo planirali oz. 32,1 % več kot v enakem obdobju preteklega leta. Iz strukture čistega dohodka vidimo, da predstavljajo:
- 72,7 % osebni dohodki
- 14,6 % sklad skup.porabe vklj. z regresom za prehrano, letni dopust, stanovanjsko gradnjo
- 8,3 % poslovni sklad
- 3,8 % rezervni sklad
- 0,6 % ostale potrebe/zemlj. kmetijska skupnost/.

Osebni dohodki so porastli napram letu 1978 za 22 %, v primerjavi s planom pa so bili le 1,4 % večji, kar pa ni nič posebnega, saj je bil porast tudi pri ostalih kategorijah celotnega prihodka in dohodka. Masa izplačanih osebnih dohodkov je bila nižja kot nam dovoljuje sporazum o kovinski in elektro industriji, katerega podpisnik smo. Precejšen porast je zaslediti v delitvi čistega dohodka pri skladu skupne porabe. To pa je zaradi tega, ker smo v letošnjem letu izločili več kot smo planirali: za regresirano prehrano v letu 80 (68 % več), za regresiran letni dopust (43 % več) ter za ostale potrebe delavcev.

Za poslovni sklad smo izločili manj kot je bilo v planu ter veliko več kot lani. Ob tem je treba poudariti, da pa je bil porast ekonomske amortizacije 58,2 % večji kot je bil planiran in, da služi za iste namene. Vendar del čistega dohodka namenjen za poslovni sklad ne moremo v celoti koristiti za razširitev materialne osnove dela, saj smo del že porabili za plasmaje (4.019.242,15). Pri izločanju sredstev v rezervni sklad smo upoštevali 2,5 % od dohodka, zato je tudi ta porastel napram planu.

Iz finančne-ga poročila o po-

slovanju je razvidno, da smo v letu 1979 dosegli razmeroma dobre rezultate. To kažejo tudi pokazovalci rezultata gospodarjenja med katerimi je pomemben zlasti kazalec čisti dohodek za akumulacijo na poslovna sredstva in kazalec, ki se izraža v rasti osebnih dohodkov in sklada skupne porabe na delavca. Prvi kazalec kaže donosnost poslovnih sredstev. Pri tem kazalcu m zaslediti naraščanja v primerjavi z letom 78, pač pa je bistven porast zaslediti pri kazalcu akumulacija na poslovna sredstva (33,3 %). Tu upoštevamo tudi ekonomsko amortizacijo, ki predstavlja precejšen porast. Drug kazalec pa kaže na to, da povprečni delavčev dohodek raste 27 % napram letu 1978. Vendar tega ne smemo večati na škodo akumulacije na poslovna sredstva niti obratno večati akumulacijo v breme osebnih dohodkov in sklada skupne porabe. Ostale kazalce ne bomo podrobneje obravnavali, ker so bili že obrazloženi na zborih delovnih ljudi in v pisani obliki prikazani v poročilu.

Zapisala:

Nastran Valentina, dipl. oec.

OSNOVNE NALOGE PRI IZVAJANJU PLANA V SMISLU STAHLIZACIJE GOSPODARSTVA

Plan proizvodnje za leto 1980 je izdelan na podlagi prodajnih možnosti in zmogljivosti naše proizvodnje, s tem, da smo upoštevali 7 - 8 % povečanje produktivnosti. Ta procent je zelo velik in bo zahteval maksimalno angažiranost vseh služb kakor tudi posameznikov. Vendar v času energetske krize, nestabilnega gospodarstva, negotove svetovne ekonomske politike, moramo vedeti, da je minil čas brezskrbnosti, brezdelja in čas, ko smo socializem zamenjavali s socialo. Nekaterim v naši družbi je socialna varnost zagotovljena že s tem, da so člani neke delovne skupnosti in to neodvisno od količine in kvalitete dela. Tistim pa, ki so resnično potrebni pomoči, pa ne moremo dati, ker je naša družbena akumulativnost prenizka - tudi zaradi lažne socialne. Ni malo takih delomrznežev, ki poznajo le svoje pravice, dolžnosti pa

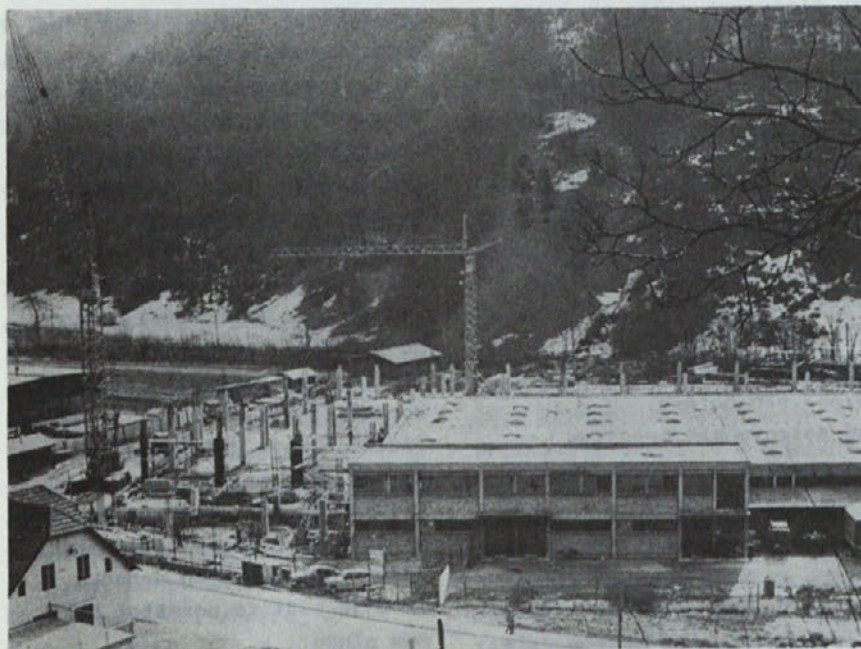
ne. Da je zadeva še hujša, pa se s temi ljudmi morajo ukvarjati še dobro plačani ljudje, tako, da jim za ostalo redno delo zmanjka časa.

Upajmo, da bo sedanja resna gospodarska situacija odpravila tudi te pomanjkljivosti, ki so resna ovira pri produktivnejšem izrabljanju delovnega časa.

V planu za leto 1980 smo upoštevali to, da moramo obdržati stare kupce tudi doma, kot v izvozu in celo pridobiti nekaj novih, če hočemo prodati našo proizvodnjo zmogljivost v letu 1980. Največji poudarek pa zopet dajemo izvozu, saj je več kot očitno, da bo izvoz tisti, ki nas bo reševal v podobnih gospodarskih situacijah.

Res pa je tudi, da bomo predvsem v izvozu obdržali kupce le tako, če bodo naši izdelki kvalitetni, poceni in če bomo izpolnjevali vse dobavne roke. Prav te kriterije pa mislim, da smo prav uspešno reševali že v letu 1978, še posebno pa v letu 1979, zato naj nam bo to tudi vzpodbudno za leto 1980.

Mislimo, da ni potrebno tukaj pisati o samih številkah plana, ker jih vsebuje plan sam. Zato pa je potrebno nekaj povedati, kaj storiti, da bomo ta plan tudi dosegli, ker bomo le tako tudi uresničevali planirane rezultate. Kazalci o rezultatih dela in gospodarjenja v planu niti niso tako slabi, če upoštevamo vse težave, s katerimi se srečujemo predvsem, kar se tiče nestabilnosti cen in oskrbe z materialom. Vendar bodo tudi ti rezultati doseženi le pod nekaterimi pogoji, na katere imamo tudi mi sami zelo velik vpliv. Zato je nujno, da pri izvajanju plana, tako družbeno politične organizacije kot samoupravni organi posvetijo največ pozornosti predvsem sledečim predlogom v smislu varčevanja, stabilizacije, večje produktivnosti in boljše materialne osnove:

1/ Povečanje produktivnosti na osnovi sledečih nalog

- a) boljša izraba delovnega časa. Povečanje izkoristka od 65,3 % na 68 %.
- b) zmanjšanje bolniškega staleža za 2%
- c) boljša izraba strojnih kapacitet, sorazmerno s povečanjem izkoristka delovnega časa,
- d) zmanjšanje zastojev zaradi materiala, orodja, slabe dokumentacije, slabe organiziranosti, slabe koordinacije med oddelki in podobno od 6,6 na 5 % od razpoložljivega časa.
- e) selektivno korigiranje časovnih normativov v družbeno sprejemljive meje presežkov, Vse to mora v končni konsekvenci pogojevati cca 8 % povečano produktivnost.

2/ Zmanjšanje materialnih stroškov

- a) zmanjšati izmet na materialu, polizdelkih, izdelkih iz 2,6 na 2 % oz. izboljšati kvaliteto na vseh področjih.
- b) sortiranje in prodaja vseh odpadnih materialov, ki so vedno dražji in bolj iskani.
- c) kjer se le da, vgrajevati cenejše in funkcionalne materiale.
- d) tipizacija izdelkov in materialov, predvsem standardnih.
- e) zmanjšanje porasta vseh vrst materialnih stroškov poslovanja kot so novi inventar, potni stroški, reprezentanca, ekskurzije, izleti in podobno. Izdatki za dnevnice in kilometrine smejo porasti maksimalno 10 %, stroški reprezentance pa se morajo celo 20 % zmanjšati.

3/ Odgovornost služb in posameznikov

- a) odločna zahteva za kvaliteto in količino dela posameznih služb, ki so strokovno odgovorne za določene naloge.
- b) odgovornost posameznikov do tistega dela, za katerega odgovarjajo, pa se čisto skrivajo za sklepi organov upravljanja in iščejo "samoupravno pokritje" tudi za stvari, o katerih bi morali odločati sami v smislu pooblastil, ki izhajajo iz njihovih nalog.

4/ Zaposlovanje in OD

Verjetno je skrajni čas, da se povečuje proizvodnja na račun intenziviranja obstoječih kapacitet in ne več na osnovi vedno večjega števila zaposlenih, kakor je bilo do sedaj, čeravno tudi modernizacijo nismo zanemarjali. V naslednjih letih bomo morali voditi drugačno kadrovske politiko, saj smemo zaposliti le cca 1 % letno več delavcev. Vendar nas ne bodo omejevali samo procenti, še hujši kriterij bo dohodek, ki bo moral rasti hitreje od rasti osebnega dohodka, drugače se bodo OD zmanjševali. Torej

zadeva bo sledeča. Če bomo dosegli čim večji dohodek ali čisti dohodek s čim manj zaposlenimi, toliko večji OD bomo lahko izplačevali, ali pa tudi obratno. Torej bomo zaposlovali take delavce, ki bodo čimveč prispevali k povečanju dohodka in s tem tudi k povečanju OD.

Ta kadrovska politika bo dosti ostrejša, zahtevnejša, pa tudi bolj poštena do pridnih in prizadevnih delavcev.

5/ Sestankovanje

Sestanki naj bodo v popoldanskem času, kratki in dobro pripravljeni, da ne bo treba treh sestankov za en in isti problem, ko se ljudje naveličajo govorjenja, naredi pa se nič. Tako izgubljam dragocene produktivne ure in še slabšamo notranje odnose. Zato naj sestankov, ki niso res potrebni in dobro pripravljeni, ne bo več.

6/ Disciplina

Red in disciplina pri nas z leta v leto padata. Množijo se prekrški v zapuščenju delovnega mesta, predčasni za-

pustitvi tovarne, dezinformacije nespoštovanja organizacijskih predpisov, itd. Prekrški pa niso le v neposredni proizvodnji, temveč tudi v pripravljalnih oddelkih in spremljajočih službah. Tu se sicer manj opazijo, imajo pa enako ali še večjo težo. Premalo aktivnosti v preprečevanju prekrškov pokažejo tisti, ki so za to plačani, to je mojstri in predpostavljeni. Tudi politični aktivisti in člani samoupravnih organov bi morali na tem področju več storiti.

Ostrejši gospodarski pogoji poslovanja, težji tržni pogoji, tako doma, kot pri izvozu, padec kupne moči, vse to kaže tudi na padec družbenega, še bolj pa na padec osebnega standarda. To so posledice težke gospodarske krize v celim svetu, zato tudi mi ne moremo biti izjema. Prav v takih primerih pa pride v kolektivu do izraza enotnost in moč družbeno političnih organizacij in samoupravnih organov. To enotnost smo že velikokrat upravičili, zato bi bilo prav, da se tudi v tem primeru izdela enoten koncept vseh akcij, ki so potrebne za dosegó cilja (plan 1980) in pri tem

v največji meri uporabiti strokovne službe, ki so za strokovne odločitve odgovorne. Zato bi se bilo potrebno čim prej dokončno odločiti za:

1./ Sprejetje novega pravilnika za stimulacijo in ugotavljanje učinkovitosti (osnutek je že izdelan in objavljen).

2./ Sprejeti Pravilnik za stimuliranje manjšega bolniškega staleža

Ta dokument je potrebno dobro proučiti predvsem

glede tega, kakšen efekt od njega pričakujemo, pozitivne in negativne posledice, tako s strokovnega kot političnega vidika. Do sprejetja novega pravilnika za vrednotenje učinkovitosti je potrebno dosledneje izvajati obstoječega. Predvsem je nujno, da ta del osebnega dohodka res predstavlja tisti gibljivi del, ki stimulira pridne in sankcionira slabe delavce. S tega stališča se morajo obnoviti komisije za vrednotenje učinkovitosti po oddelkih. Komisije morajo ponovno začeti s svojim delom in 3-mesečno ugotavljati in izvajati spremembe ocenitev.

Še nekaj je, kar nam bo otežilo doseganje planskih obveznosti. To je preskrba z materilom. V vsem tem pomanjkanju deviznih sredstev, zahtevajo vsi domači dobavitelji surovin (Železarna Jesenice, Aluminij Kidričevo, Donit Medvode, FKS Svetozarevo, itd.) da jim materiale delno plačujemo z devizami ali pa ne bodo dobavljali materiala. To je resen problem, ki trenutno predstavlja največjo oviro za nemoteno proizvodnjo. Kako bomo to reševali, tre-

nutno še ne vemo, saj je jasno, da vsem ne moremo plačevati z devizami. Tu računamo na pomoč celotne ISKRE. Podobno je tudi z uvoženim materialom, kjer ISKRI primanjkuje deviznih sredstev in NB ustavi kompletan uvoz, ne glede na to, kateri TOZD je pozitiven ali negativen glede izvoza.

Zato je to naloga našega plana in nabave, da do časa izdelata plan potreb vseh materialov, predvsem pa uvoženih, da se nabavijo takrat, ko so na razpolago devizna sredstva.

O vseh naštetih nalogah in problemih smo že govorili in pisali tudi prej. Veliko sklepov tudi v smislu izboljšanja obstoječega plana je bilo sprejetih, vendar smo jih v praksi bolj malo izvedli. V sedanjem primeru pa gre za odločno stabilizacijo gospodarstva, kjer naj bodo sprejeti taki sklepi, ki resnično pripomorejo k boljši gospodarski situaciji, tako v posameznih TOZD kot v celotnem jugoslovanskem gospodarstvu. Situacija je resna, če ne kritična, zato bo moralo priti tudi do odpovedovanja celotne družbe do raznih dobrin, kakor tudi odpovedovanja posameznikov do raznih stvari, ki so bile do sedaj same po sebi umevne.

Pri tem pa ne smemo pozabiti, da bo celotna družba morala zmanjšati splošno in skupno porabo, saj se je sedaj dosti sredstev, ki so jih TOZD odvajale, trošilo nekontrolirano in tudi neodgovorno.

Glede delitve dohodka in OD v letu 1980 smo že v planu upoštevali vse resolucijske dokumente, ki določajo posamezne postavke glede na doseženi dohodek. Tudi ta resolucija naj bo del naših dokumentov pri stabilizaciji našega gospodarstva.

Predloženi stabilizacijski ukrepi so bili obravnavani na Zborih delavcev, na raz-

širjenem sestanku članov DPO, predsednikov samoupravnih, izvršilnih in poslovnih organov. Povsod so dobili polno podporo. Obravnaval in sprejel jih je tudi DS.

mednarodne kooperacije

Naša tovarna ima šest različnih mednarodnih kooperacij, s katerimi imamo podpisane dolgoročne pogodbe o medsebojni izmenjavi blaga. Da si bomo nekoliko lažje približali sliko naših partnerjev, bomo na kratko obnovili zgodovino tistega, kar

je zanimivo to, da smo v minulem času izvozili preko 4 milijone motorjev v rednosti 7 milijard LIT. Hkrati smo uvozili preko 2,5 milijona gospodinjskih aparatov, ki so bili prodani predvsem na domačem trgu, del teh pa smo tudi izvozili. Promet medsebojnega obsega se možno večja, saj smo že lansko leto prekoračili 1 milijardo litr. V tem času smo imeli veliko različnih izdelkov. Gotovo se še nekateri od vas dobro spominjajo prvih fenov, mešalnika 102, fena z glavnikom, kavnega mlina MAJOR itd. Izdelki se menjajo na zahtevo trga in tudi na podlagi raznih izboljšav. Tako smo prenehali delati mešalnik V-6, ki čaka na novo obliko in izvedbo. Verjetno se še spominjate pred

večkrat na dan slišimo "mednarodne kooperacije".

GIRMI je naša najstarejša kooperacija. Pogodba je bila sklenjena 21. marca 1967. Firma Girmi je v severni Italiji. Mesto Omegna leži v provinci Novara in je v planinskem predelu v bližini švicarske meje.

Tovarna ima danes zaposlenih 600 ljudi, ki delajo v zelo lepem modernem poslopju. Za nas

tremi leti, ko smo obhajali 10 letni jubilej. Takrat so nekateri naši člani tudi obiskali firmo GIRMI. Njihovi delavci pa so obiskali nas. Če bomo še naprej dobro sodelovali, sledi čez 7 let ponovni jubilej, katerega si prav gotovo vsak naš član želi.

Prav je, da ob tej priliki priznamo, da je sistem takih kooperacij za našo tovarno zelo zanimiv, saj zajema danes že pre-

ko 70 % celotnega našega prometa. Zato bi bilo prav, da temu posvetimo vso pozornost od same organizacije do končne kvalitete dobavljenih naših izdelkov.

BRAUN AG Zvezna republika Nemčija. Uprava in razvoj je v kraju Krombergu v bližini Frankfurta, proizvodne obrate pa ima delno v Nemčiji, ostale pa v Spaniji, na Irskem, v Braziliji, v Angliji, v Ameriki itd. Firma Braun je v sestavu ameriške firme GILETT. S firmo Braun je bila podpisana kooperacijska pogodba septembra 1969. Začetek medsebojne izmenjave pa sega že v leto 1967 - 1968.

V tem času smo izvozili preko 1 milijon motorjev in uvozili 400.000 gospodinjskih aparatov. Med njimi so bili zelo kvalitetni mešalniki M-140, sokovniki MP-32, kavni mlinci KSM-1, seti za friziranje HLD-5 in 50 ter SD-800.

V zadnjem letu je promet močno vpadel predvsem zaradi priprave nove proizvodnje motorja za sokovnik, ki bo v naši tovarni. Kavno sedaj potekajo priprave za prenos celotne opreme iz tovarne, ki je v Marktheiderfeldu, v našo tovarno. Tako bodo naši strokovnjaki že prihodnji mesec to opremo prevzemali in nato montirali v naši tovarni. Celotni cikel od prevzema opreme do dobave motorjev je zelo kratek, saj moramo že maja dobaviti prvo dobavo motorjev in osvojiti celotno proizvodnjo, ki bo sposobna dnevno izdelati 1500 zahtevanih motorjev. Pri tem se moramo zavedati, da so Braunovi izdelki boljše kakovosti, zato morajo biti tudi motorji boljše kvalitete. Pri tem bomo morali vsi člani našega kolektiva prispevati svoj delež vestno opravljenega dela, da bo tako točnost kot kvaliteta na zahtevanem nivoju.

Še v tem letu bomo imeli vrsto

novih aparatov, ki bodo popestriili naš asortiman in s tem upamo, da bomo zadovoljili še tako zahtevnemu kupcu na domačem trgu.

Nadaljevanje prihodnjic

Ivo Ribič

FUNKCIJE IN NALOGE ODDELKA TEHNOLOŠKE PRIPRAVE V NAŠI TOVARNI

V zadnjem času veliko govorimo o večanju produktivnosti, saj je to edini način, da s svojimi izdelki postanemo konkurenčni na svetovnem trgu.

Izmed služb, ki so odgovorne, da bodo svoje izdelke poceni proizvajali, je ena najvažnejših v naši tovarni prav tehnološka priprava proizvodnje.

Naloga našega oddelka je, da je poskrbljeno, da delavci delajo na urejenem delovnem mestu. Orodje naj bo izdelano tako, da bo delavec s kar najmanj napora izdelal čimveč, norme naj bodo pravično postavljene, stroji ali orodje naj bo zaščiten, da ne more priti do poškodb: kot rezultat dobre priprave naj bo primerni pazljivosti delavcev izhajajo iz proizvodnje kvalitetni polizdelki in izdelki.

Glede na navedene aktivnosti je razdeljen tudi oddelk na dve glavni skupi delavcev: na tehnologe in na konstrukterje orodij. Tretja aktivnost, to je analiza vrednosti, v zadnjem času kadrovske ni zasedena, vendar bi bilo v tovarni obvezno imeti službo, ki bi bila direktno zadolžena za pocenitev proizvodov. Konstrukcija orodij je zadolžena za konstruiranje orodij, ki jih rabimo v naši tovarni, kot so rezilna orodja, kokile,

preoblikovalna orodja, razne montažne naprave itd.

Razen orodij pa v oddelku projektiramo in konstruiramo tudi razne stroje. V zadnjem času je ta del aktivnosti usmerjen predvsem v izdelavo strojev za izdelavo sesalnih enot. V preteklem letu so bili izdelani in preizkušani naslednji stroji:

- stroj za utiskavanje šestobega utora,
- linija za obdelavo ležajnih jarmov in okrovov 493,
- stroj za impregniranje rotorjev in statorjev
- linija za struženje rotorskih paketov in kolektorjev,
- montažni stroj za sestavo delov sesalne enote.

S pomočjo navedenih strojev se je znižal časovni normativ za okrog 13 ur/100 kom. Po planu za leto 1980, ko naj bi izdelali 480.000 sesalnih enot, predstavlja to prihranek 60.000 ur oz. 18 milijonov N din.

Trenutno je glavna aktivnost, ki jo vodimo v oddelku, projektiranje in konstruiranje sistema za montažo sesalne enote. Montaža enote bo izvajana v posebnih transportnih nosilcih, prekladanje enot s tem odpade. Sistem montaže bo tudi omogočil spreminjanje števil montažnih delavk, saj bodo dvojice delavk izdelovale cel motorski del enote. Razen veliko lažjega dela pričakujemo tudi okrog 3,5 ure/100 kom prihranka. Cena podobnega sistema, ki bi ga izdelala nemška firma Bosch, je 4.488.000 DM.

Naloga tehnologov je predvsem določanje časovnih in materialnih normativov, razpored dela med delavce, ki delajo v skupinah, zlasti na tekočih trakovih, velikokrat je treba na pomoč proizvodnji, če se kaj zatakne. Tehnologi pa tudi

projektirajo nove tehnološke procese.

Tehnologije stane največ živčnih naporov določanje časovnih normativov. Sicer imamo zelo priznano metodo za določanje časovnih normativov, to je metoda Work factor, toda s to metodo je mogoče določiti le čas čistega dela in izvajanja.

Časovne dodatke za osebne potrebe, utrujenost, vpliv slabega materiala, zamude zaradi manipulacij z embalažo ali zaradi manjših zastojev zaradi orodij ali strojev pa delno upoštevajo dodatki na čiste WF čase, deloma pa jih upoštevajo še posebej tehnologi in so odvisni tudi od pritiska delavcev ali celo urejevalcev. Nepravilno določeni dodatki so glavni vzrok, da norme niso pravično postavljene.

Priznani dodatki na čiste WF čase so bili določeni že ob začetku uvajanja sistema WF v tovarni in znašajo 15 % za montažo ter 23 % za proizvodnjo sestavnih delov. Izkazalo se pa je, da nekatera dela zahtevajo veliko večje dodat-

ke kot druga. Če stroja ni potrebno stalno nadzorovati in če tudi ni kakih problemov s strojem (n.pr. stroj za induktivno kaljenje ali vibrator trowal) potem za delo ob takem stroju niso potrebni enaki dodatki kot za delo ob stroju, kjer je potrebna stalna prisotnost in so tudi zastoji pogostejši (n.pr. livarski stroji, avtomatske stiskalnice).

Da bi postavili čim bolj pravične norme, teče ravno v tem času akcija za korigiranje norm. Tehnološki oddelek bo v skladu s sklepi samoupravnih organov pregledal vse norme in znižal normativ, če se bo ugotovilo, da delavci visoko dosegaajo normative na račun nepravilno postavljenih normativov. Pričakujemo, da se bo kak normativ pri tem tudi zvišal. Pri tem bomo upoštevali že nove dodatke na čiste čase, ki bodo znašali za montažo 10 - 15 %, namesto dosedanjih 15 %, ter 13 do 23 % za proizvodnjo sestavnih delov namesto dosedanjih 23 %. Po predvidevanjih se bodo normativi v povprečju znižali za 10 %, povprečno preseganje bi bilo po korigiranih normativih okrog 5 %.

Da delavci, katerih preseganje se vrtili okrog povprečja, zaradi sprememb normativov denarno ne bi bili prizadeti, bodo dobili vsi korigirani nalogi pripisani črko K in tak nalog bo avtomatsko ovrednoten denarno za 5 % višje od ostalih. Pač pa bodo prizadeti delavci, ki presegajo zaradi nepravilno postavljene norme.

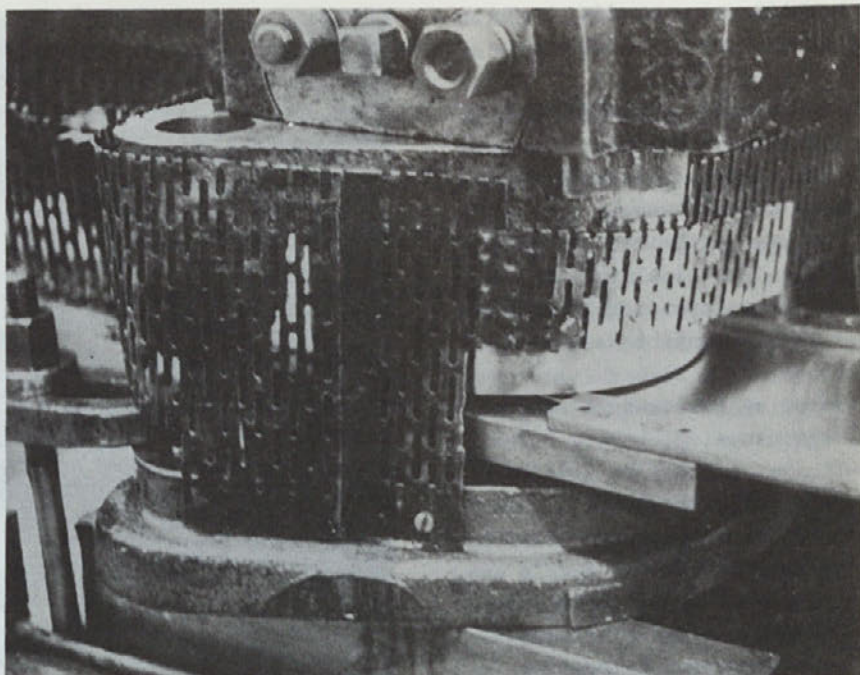
Pri tem apeliram na vodstvene delavce v proizvodnji, da bodo pri spremembah tehnologom v pomoč. Pričakujemo, da nas bodo opozarjali na norme, ki so po njihovem mnenju previsoke kot tudi prenizke. Le tako bo akcija izvedena v zadovoljstvo večine.

Vodja OTPP:

Bergant Franc, dipl.ing.

varnost in investicije

Nesreče pri delu, kot eden od stranskih dejavnikov vsakega dela, so posledica več različnih elementov. Nesreča nastane vedno v odnosu med človekom in okolico. Nevarna okolica in nevarno ravnanje človeka-delavca sta torej predpogoj za nastajanje nesreče pri delu. Nesreče lahko torej preprečimo če iz odnosa ločimo enega od teh dveh osnovnih elementov. Nesreče torej preprečujemo tako, da zavarujemo okolico, da je ta varna ali pa delujemo na delavca tako, da v sicer navedenem okolju ravna varno. Ta osnovni princip pa ni nikdar zadosten oz. popoln. Nujno je torej, da se poslužujemo obeh principov in to tako, da vključujemo elemente varnosti v okolici in hkrati delujemo na delavca tako, da dela varno

Elemente varnega dela moramo vključevati v okolico že in predvsem v načrtovanju tehnološkega procesa, strojev, naprav in delovnih prostorov. Ta način, ki je najcenejši, pa je hkrati tudi najtežji. To nam kaže tudi praksa. Najtežje in najbolj pogoste nesreče se dogajajo prav pri začetkih dela v novih pogojih dela. Spomnimo se samo primera v Žužemberku, ki je bil izključno posledica nepoznavanja nevarnosti tako tistih, ki so vključevali sušilne peči v proizvodnjo, kakor tistih, ki so s temi pečmi delali. Ta primer pa ni osamljen. Vzameмо lahko samo primer naše livarne. Leta 1974, ko je bila zgrajena obstoječa livarna, je bilo pri manj zaposlenih delavcih kot sedaj 10 nesreč, leta 1975 - 7, 1976 - 12, 1977 - 6, 1978 - 3 in 1979 - 6. Podatki nam torej kažejo, da smo imeli v prvih letih precej več nesreč, ker smo stalno vključevali nove stroje in s tem nove nevarnosti v proizvodnjo. Na tako gibanje nesreč pa niso imeli vpliv samo novi stroji, ampak tudi stalni novinci, ki niso poznali nevarnosti, kot jih poznajo starejši izkušeni

delavci. Manj nesreč smo dosegli torej z različnimi ukrepi: odpravili smo nekatere potencialne nevarnosti (dvo-ročni vklopi na stiskalnicah za porezovanje odlitkov), hkrati pa smo nevarnosti tudi bolje spoznali in to tako tisti, ki vključujejo nove stroje v proizvodnjo, kakor tisti, ki te stroje neposredno uporabljajo. To so torej v praksi preizkušane metode za preprečevanje nesreč pri delu. Mogoče nas nekaj podobnega čaka tudi v oddelku avtomatskih stiskalnic, saj imamo v tem oddelku precej nesreč, ki pa so deloma tudi objektivno pogojene - urezi s pločvino, vendar to nikakor ne pomeni, da nesreč ni mogoče odpraviti ali jih vsaj zmanjšati. Te ugotovitve imamo pred očmi vs čas priprave tehnične in tehnološke dokumentacije. Vključevanje varnosti je stalno prisotno v vseh fazah investicije. Napake v zvezi s pogoji dela se ne smejo ponavljati. Preprih, ropot, relativna vlaga na vse to nas opozarjajo delavci že v obstoječih prostorih. Malo manj se delavci zavedajo nevarnosti posameznih del. To je mogoče tudi zato, ker na varno ali nevarno delo

lahko vplivajo tudi sami. Opozarjajo namreč samo na tisti del, na katerega sami običajno ne morejo vplivati. Ne glede ali gre za pomankljivosti delovnega okolja ali nevarnosti posameznih del, moramo vsi, ki delujemo v pripravi dokumentacije, naročanju strojev in podobno, skrbno pretehtati tehnične rešitve tudi iz vidika varnosti v širšem pomenu besede. Če v tem trenutku moramo posvetiti vso pozornost dokumentaciji in nadzoru gradbenih del, bomo tudi pri montaži strojev in pripadajoče instalacije morali posvetiti vso pozornost varnostnim zahtevam. Varnost kot sestavni del vsakega dela oz. vsake delovne operacije pa bo potrebno upoštevati tudi po selitvi v nove prostore. Novi prostori, novi stroji, orodja in instalacije bomo prinesli tudi nove nevarnosti. Neprilagojenost novemu okolju namreč bistveno vpliva na reakcije delavcev pri delu. Največjo vlogo bodo v tem času imeli neposredno nadrejeni mojstri in urejevalci, ki bodo morali vse podrejene opozarjati na novosti in nove nevarnosti. Akcije v zvezi z investiranjem je torej stalna in se moramo v ustreznem trenutku s pravim odnosom vključevati v zagotavljanje varnih delovnih pogojev in delovnih razmer.

Le v primeru, če se bomo vsi vključili v zagotavljanje varnih delovnih razmer, bomo ne samo samoupravno, ampak tudi praktično izpolnili zakon o varstvu pri delu, ki pravi, da je varstvo pri delu celokupnost ukrepov, s katerimi si DELAVCI v temeljnih organizacijah ustvarjajo in zagotavljajo varno delovno okolje, delovne in življenjske razmere in s tem uresničujejo pravico do varstva pri delu.

Referent za varstvo
pri delu
Rovtar Anton

boleznine v letu 1979

Za dosego ciljev, ki smo jih postavili v našem gospodarskem načrtu za leto 1979, smo imeli na voljo 1806693 ur. Na delu nas ni bilo 489304 ure, ki smo jih porabili takole:

-za plačane praznike	55049 ur
-za redne dopuste	166808 ur
-za izredne plačane dopuste	10333 ur
-za vojaške obveznosti	1564 ur
-za izredne neplačane dopuste	2022 ur
-za dnevni odmor	87265 ur
-za druge izostanke	2003 ur
-za boleznine nad 30 dni (vključno s poro-dniškimi)	98932 ur
-za boleznine do 30 dni	65364 ur

Teh 489304 ur pa predstavlja 27,29 % vsega delovnega časa ali drugače povedano: za samo delo smo izkoristili le 72,7 % razpoložljivega delovnega časa. Če pa upoštevamo še razne zastoje, ko smo sicer bili na delovnem mestu, pa nismo delali, ugotovimo, da smo izkoristili le 65,3 % razpoložljivega delovnega časa za delo. To pomeni, da smo vsak dan od osmih ur izkoristili za delo le nekaj več kot 5 ur.

Res je, da na nekatere odsotnosti nimamo vpliva (nap. dnevni odmor, dopusti: redni, izredni itd). Zaskrbljujoče pa so nesorazmerne odsotnosti z dela zaradi bolezni, ki predstavljajo kar preko 9 % vsega razpoložljivega delovnega časa. Zaradi velikega odstotka bolezni imamo motnje v proizvodnji in tudi določeno izgubo dohodka, kar pa nam ne bi smelo biti vseeno.

Tako je odpadlo na:

-boleznine nad 30 dni in
porodniško - 5,475 % delovnega časa

-boleznine do 30 dni -
3.617 % delovnega časa

SKUPAJ: 9,092 % delovnega časa

S temi odstotki pa precej odstopamo od občinskega povprečja, ki je precej manjši.

Kar vrjeti ne moramo, da je bilo lansko leto v polniškem staležu kar 572 delavcev, ali 69 % vseh zaposlenih. Od tega števila jih je bilo v staležu:

po 1 x	276 delavcev
po 2 x	131 delavcev
po 3 x	79 delavcev
po 4 x	45 delavcev
po 5 x	16 delavcev
po 6 x	9 delavcev
po 7 x	8 delavcev
po 8 x	2 delavca
po 9 x	3 delavci
po 10 x	1 delavec
po 12 x	2 delavca

Ugotovljeno je tudi, da mlajši delavci večkrat bolujejo kot starejši in da so največkrat болоvali delavci v montaži, obdelovalnici, najmanj pa v orodjarni in vodstvu TOZD.

Od razpoložljivega delovnega časa, ki ga je imel sektor oz. oddelek na voljo, odpade na boleznine:

-v montažah	11,62 %
-v obdelovalnici	10,58 %
-v spl.sektorju	9,38 %
-v gosp.sektorju	8,79 %
-v sektor.za kakov.	8,35 %
-v fin.rač.sektor.	6,07 %
-v razvojnem sektor.	4,43 %
-v TPP,OPP	3,59 %
-v orodjarni,vzdrž.	3,39 %
-v vodstvu TOZD	3,20 %

In koliko nas boleznine stanejo?

V letu 1979 smo izplačali bruto osebnih dohodkov nekaj čez 9,5 milijard starih dinarjev. Od tega je šlo za razne prispevke in dajatve približno 2,9 milijarde, tako da smo dobili v roke 6,6 milijarde starih dni osebnih dohodkov. Med dajatvami smo dali tudi 7,08 % za zdravstveno varstvo, to je 666 starih milijonov din.

Iz teh 7 % pa skupnost zdravstvenega varstva pokriva nadomestila za osebni dohodek nad 30 dni, zdravniško pomoč, oskrbnino v bolnicah, stroške za zdravilain vse drugo. Na ta račun je zdravstvena skupnost samo za nadomestila osebnih dohodkov nad 30 dni izplačala približno 265 milijonov starih din, če pa računamo še vse ostalo (nap. samo 1 dan v bolnici je lansko elto stal okoli 100.000 starih din), pa lahko mislimo, da smo teh 7 % porabili sami.

Nadomestila do 30 dni pa mora TOZD pokrivati iz svojega dohodka. Lansko leto smo plačali tako iz svojega žepa skoraj 189 starih milijonov in za toliko je bil torej naš dohodek manjši. Če ne bi bilo boleznin do 30 dni (ali pa če bi jih zmanjšali na minimum), bi lahko vsak izmed nas lansko leto zaslužil 228.000 starih din več.

Skok Janez

elektrotehnike in ekonomike. V našo knjižnico dobivamo tudi nekaj strokovnih revij na katere smo naročeni. Te dajemo na kroženje in jih lahko dobi vsak, kdor želi. Težava je v tem, da jih nekateri zadržu-

jejo in kopičijo po delovnih mestih, drugi pa potem dobijo že stare revije in preveč nankrat, da spet ne gre naprej tako, kot bi bilo zaželeno. Vsak naj bi jih imel največ dva dni, pa bi bilo za vse prav.

KNJIŽNICA V TOVARNI

Knjižnica se nahaja v konstrukciji izdelkov. Vsebuje največ tehničnih knjig. Knjige, ki vsebujejo družbenopolitično snov, pa so v sejni sobi. Tam je tudi nekaj letnikov knjig Prešernove družbe, ker je tovarna njen podporni član. Vseh knjig je do sedaj 1138.

Naša knjižnica je povezana tudi z Iskrino INDOK službo v Ljubljani. Tam si za naše delavce lahko izposodimo knjige za najmanj 14 dni, razen revije in naslove ter izpiske člankov iz področja strojništva.

Knjige se lahko zadržujejo dalj časa. Če je za eno knjigo več interesentov se med seboj pogovorijo, koliko časa jo bo kdo imel. Kdor pa se za knjigo zadalži, je ne sme sam dati drugemu porabniku, ker je na kartici zadolžen. Potem pozabi komu jo je posodil in ob inventuri jo manjka.

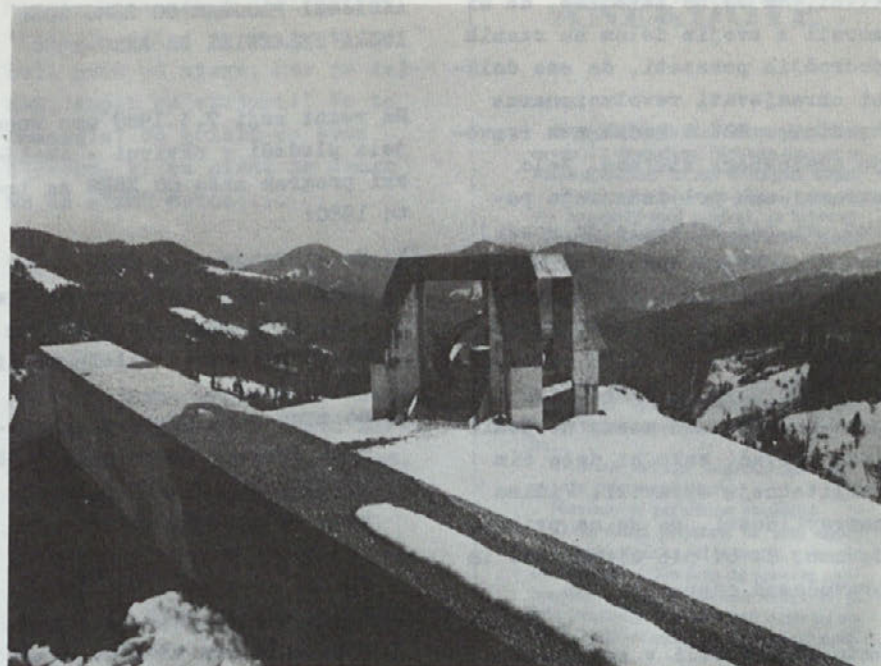
Knjige si lahko izposodi vsak član kolektiva v dopoldanski izmeni. Namen knjižnice je izpopolnjevanje znanja, ki ga rabimo na delovnem mestu in kdor želi to urasničevati naj se pozanima, kaj lahko dobi za svoje področje. Knjige, ki so v sejni sobi pa so za splošno branje. Knjige in vse druge informacije lahko dobite v konstrukciji izdelkov pri knjižničarki Francki Nastran.

Nastran Francka

aktiv ZB

Poleg organizacije ZK, mladine in sindikata v tovarni deluje tudi aktiv ZB. Morda si nekdo misli, zakaj sploh obstoja aktiv ZB, saj je že 35 let po vojni in spomin nanjo je vse drugo kot prijeten. Po drugi strani pa je pretežni del zaposlenih, ki so bili rojeni v povojnem času in si tako res ne morejo predstavljati, kaj naj bi ta organizacija odnosno aktiv ZB sploh pomenil. Zato bom skušala pojasniti pomen aktiv ZB.

V aktiv ZB NOV so lahko vključeni le člani kolektiva, ki so v času NOV bili v isti aktivno udeleženi, to se pravi, da so se bojevali proti okupatorju in njihovim pomagačem, bili internirani, zaprti ali

na katerikoli način sodelovali in podpirali s hrano in drugim materialom, izvrševali razno obveščevalno službo in podobno. Predpogoj pa je, da je član organizacije ZB v kraju, kjer prebiva, ima izkaznico in plačuje članarino.

Prvi aktiv ZB je bil ustanovljen okoli leta 1950 v tovarni ISKRA Kranj, sedaj TOZD Elektromehanika. Tvorili so ga delavci, ki so se vrnili iz vojske, se zaposlili in sklenili, da je tradicijo in tovarištvo iz NOV treba nadaljevati za čim prejšnjo obnovo, razvoj in napredek gospodarstva.

V naši tovarni se je aktiv ZB ustanovil po pristopu naše, sedaj TOZD, k Združenemu podjetju ISKRA Kranj. Status aktiv ZB je urejen z Pravilnikom o organizaciji in delu aktiv ZB v SOZD ISKRA in zajema:

- pravni status aktivov SOZD,
- naloge in pomen aktivov,
- pravice in dolžnosti članov aktiv ZB,
- organizacijo aktiv ZB in sredstev.

Pravni status, naloge in pomen aktiv ZB:

- aktivno sodelovanje pri kre-

pitvi SLO v TOZD,

- skrb za pravično urejanje socialnih razmer, gmotnih in drugih problemov svojih članov,
- sodelovanje v kulturnih in drugih organizacijah v podjetju ter ohranja in širjenje tradicije iz NOB,
- sodelovanje v organih upravljanja in telesih izven podjetja,

Pravice in dolžnosti članov aktiv ZB:

- aktivno delovati v svoji delovni sredini, razvijati tovarištvo in delovno disciplino,
- izpopolnjevati svoje delovne in strokovne sposobnosti,
- na primeren način opozarjati na napake,
- nesebično pomagati sočlanom in sodelavcem.

Organizacija aktiv ZB:

- aktiv ZB vodi predsednik, izvoljen na zboru aktiv ZB za dobo 4 let,
- aktiv ZB dobi sredstva za svoje delo od TOZD oz. jih določi izvršni odbor sindikalne podružnice.

Naš aktiv šteje 34 članov. Priznati moramo, da smo premalo ak-

tivni, da se ne zavedamo, da bi morali s svojim delom na raznih področjih pokazati, da smo dolžni ohranjevati revolucionarne tradicije NOV v nadaljnjem razvoju družbenega sistema. Zelo skromni smo pri izdajanju pobud, ki naj bi tekle od spodaj navzgor. Nismo enotni pri urejanju nekaterih zadev in tako ni željenih rezultatov. Na političnem polju zadanih nalog ne izvajamo dovolj učinkovito. Prav tako na delovnem mestu ne pomislimo preveč, kako bi delo čim kvalitetneje opravili. Vidimo nepravilnosti, pa se ne prizadevamo, da bi jih učinkovito in pravočasno odpravili.

Leto smo pričeli v znamenju stabilizacije. Kako naj bi jo izvajali vsi zaposleni v kolektivu, je veliko napisanega. Kmalu bomo zaključili prvo tretjino leta. Poglejmo okoli sebe, okoli tovarne, v zaboje za odpadke, pa bomo videli, kaj delamo z materialom, ki predstavlja glavni strošek proizvodnje t.j. "moka za naš kruh".

Tovarištvo, ki je bilo med vojno tako prisotno, se nam odtujuje. Miselnost "ta spodnji" (proizvodnja) in "ta zgornji" (uprava) bi morala odpasti. Vsi smo en kolektiv ter za uspešen razvoj in napredek neločljivo potrebni. Starejši včasih kritično gledamo na mlado zaposlene. To je povsem zgrešeno. Tudi mi smo bili mladi ter sograditelji tega, kar imamo. Lahko smo prepričani, da ima mladina željo, da ustvarja. Le pravilen pristop k njej, si želi.

V času enega meseca mora aktiv izvesti občni zbor, odnosno delovni sestanek. Vsak posameznik bo posebej obveščen, zato je naša dolžnost, da se bomo sestanika udeležili.

Predsednik aktiva ZB
Porenta Rezka

AKCIJSKI PROGRAM OO ZSMS TOZD ISKRA ZELEZNIKI ZA LETO 1980

Na redni seji 7.3.1980 smo sprejeli sledeči - okvirni - akcijski program naše OO ZSMS za leto 1980:

1. Sodelovanje z OK ZSMS
2. Mladi v naši TOZD moramo čim bolj sodelovati in s svojim delom pripomoči v letu stabilizacije
3. OO ZSMS mora aktivno sodelovati z vsemi DPO v naši TOZD
4. Sodelovali in udeležili se bomo strokovnih posvetovanj in shodov seveda s stalno skrbjo za stabilizacijo
5. Mladi v naši TOZD se moramo dogovoriti za akcije, ki so skupnega pomena
6. V tem letu smo dolžni evidentirati člane za MDA
7. Mladinci aktivno delujemo v kulturnih sekcijah (dramska, pevski zbor, likovna, fotografski krožek), katerih pobudnik in mentor je OO sindikata. Poleg tega veliko mladih dela tudi v ranih KUD v njihovih KS in VO.
8. V naši TOZD je izredno močno športno udejstvovanje. Referent za šport v naši OO se je povezal s športno komisijo v naši TOZD in pripravil sledeč program dela:
 - april: keglanje za posameznike, potem se formirata dve ekipi, ki nas bosta zastopali na tekmovanju vseh DO v KS;
 - julij: turnir v malem nogometu (med ekipami oddelkov);
 - september: namizni tenis (izmed najboljših tekmovalcev bomo formirali dve ekipi, ki nas bosta zastopali na občinskem namiznoteniškem turnirju);
 - pohodi: pohodna enota v naši TOZD se bo povezala s pohodno enoto kranjske ISKRE. Med mladimi TOZD je tudi precej aktivnih članov PD;
 - udeleževali se bomo tudi

turnirjev, ki jih bodo organizirale druge DO in SD. Udeležili se bomo pohoda po poteh okupirane Ljubljane.

9. Sodelovali bomo tudi na raznih kvizih in drugih tekmovanjih kot npr. kviz, ki ga razpisuje OK ZSMS pod naslovom TITO-revolucija-mir itd.

Predsednik OO ZSMS
ISKRA ZELEZNIKI
Vidic Hubert l.r.

POSTOJ, POPOTNIK, KI TOD MIMO
GREŠ!

Sonce je popilo zadnjo roso s travnika, ptice so naznanile lep dan in Ratitovec je vstal iz jutranje megle. Bila je nedelja in po cesti proti Prtovcu so kar v koloni vozili avtomobili. Vsem se mudi ven iz mest, iz smrada in zatočnosti na čist zrak. Prelepa in zelo obiskovana izletniška točka je tudi naš Ratitovec. Njegove skale in cvetje vabijo: "pridite, ne hitite naprej!" Toda mnogi hitijo, kot bi tekmovali, in sploh ne opazijo prelepe narave in njenih skrivnih lepote. Ne opazijo sonca, ne rastlin.

"Ah, pa smo prišli!" smo se oddahnili, ko smo prispeli na vrh. Ko smo se malo odpočili od napore pot, sem odšla za kočjo na skale in sem si ogledovala kraje in hribe, ki so se od tod dobro videli. Zatopljen v to opazovanje ošabnih gora in gozdov sem naenkrat pred seboj v travi opazila droben cvet. Na ta nežen, droben cvet pa se nihče ne spomni. Vsi opazujemo le večje, le tiste, ki se znajo uveljaviti s svojo ošabnostjo.

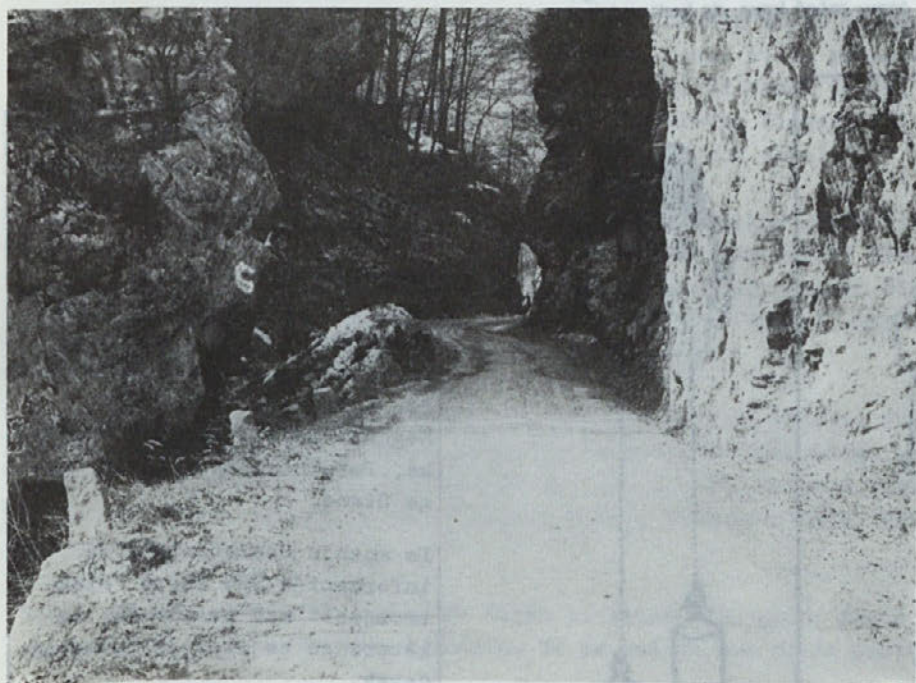
In ta cvet, ki je ponižno in tiho rasel tu pred mano, sem vzljubila. Nisem poznala njegovega imena, a občudovala sem njegovo drobnost, nežno glavico. Bil je tako droben, tako lep, a s svojo lepoto se ni bahal. V tem trenutku so se mi zazdele gore neznansko bahave. Vsedla sem se v travo poleg rože, se naslonila na skalo in se zazrla v nebo. Opazovala sem redke oblačke, ki so bežali v neznano. Zdeli so se mi presstrašeni in osamljeni. Tudi oblaki so lepi. Kopaste meglice plovejo po nebu. Oni gotovo vidijo ta droben ponižen cvet.

Mogoče bodo nekoč zaklicali: "Postoj, ogledaj si ta cvet, ne beži proč od njega, ker je majhen, ampak ga vzljubi!" Bo to pomagalo? Bo prišlo do srca človeku, ki mu misel na denar ne da miru? Morda ...

Droben kamen sredi gozda pripoveduje žalostno zgodbo kurirja. Ta kamen naj bi bil spomin nanj. A zakaj ni? Ni velik, ni ošaben, je le majhen, nepomemben kamen, na katerem nikoli ni bilo nič napisano. Toda on je pomemben. Spominja nas na pogumnega človeka, ki je umrl za svobodo, za lepše dni.

Naj ljudje ne postanemo roboti. Gonja za denarjem, ugledom in višjim standardom nam vedno bolj odtuja naravo. Pojdimo v gozd, opazujmo rastline in živali. Zato; ne samo popotnik, ampak vsi mi: "Postojmo!"

Barbara Gartner,
S.c. OS "Prešernove
brigade" Železniki

ANEKDOTE

V mladih letih Renoir sploh ni znal ravnati z denarjem. Nekega dne ga je obiskal hotelir in mu očitajoče dejal:

»Januarski račun ste plačali tako, da ste napravili moj portret, za februar-skega ste portretirali mojo ženo. Kako pa bo z računom za marec?«

»O, saj se ne mudi! Bom že počakal, da dobite sina,« je odvrnil mladi umetnik.

Angleški novinar Arhibold Henderson je vprašal Bernarda Shawa, čemu se je naselil prav v Herfordshiru.

»Zaradi nekega nagrobnega napisu,« je odgovoril Shaw.

Novinar je začudeno pogledal. »Da, dragi prijatelj, tu sem našel grob neke ženske, ki je umrla v devetdesetem letu. Ko sem na njenem spomeniku prebral: »Njeno življenje je bilo kratko,« sem si rekel: »Nikjer na svetu ne bom našel bolj zdravega podnebja!«

Neka velika nemška filmska družba je povabila Štefana Zweiga k predavanju najnovejšega filma.

»Film mi je zelo všeč,« je izjavil Zweig.

»Kdo pa je napisal scenarij?«

»Vi,« je odgovoril režiser. »Film je narejen po vašem romanu.«

Pisatelj se je začudil.

»Tega nikoli ne bi uganil. Toda v filmu sem našel imenitne motive za roman. Jih smem uporabiti?«

»Lahko, samo pod pogojem, da dobimo pravico do snemanja,« je resno odgovoril režiser.

Pruski državnik Otto Bismarck (1815—1898) je nekoč dejal:

»Nedelavnost je mati vseh pregreh. Ko bi bila Eva morala šivati figove liste za soprogo, ne bi bila tako dolgo poslušala kače.«

O SEBI

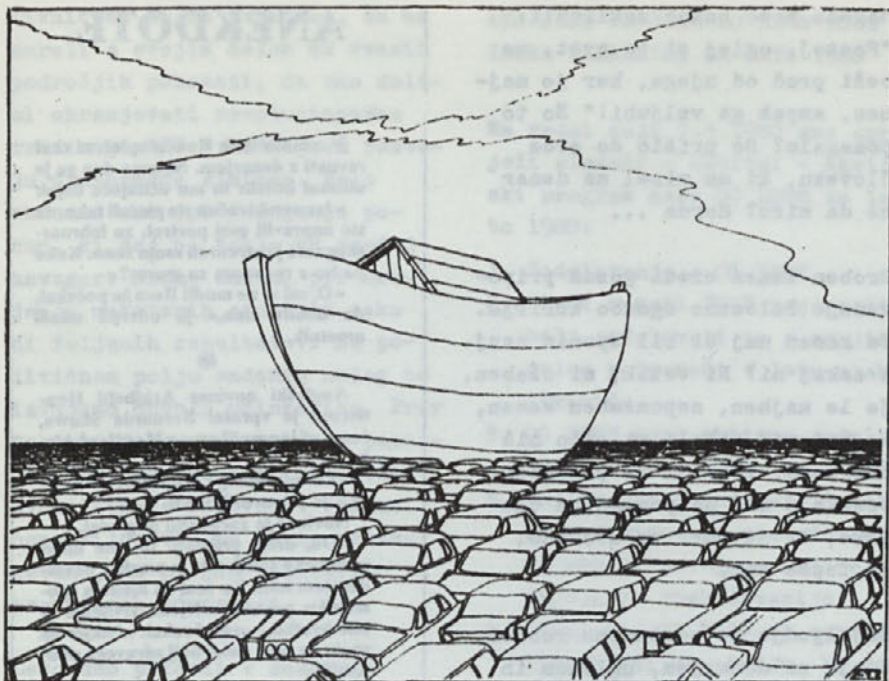
Ko sem imel šest let, sem želel postati kuhar, pri sedmih pa sem hotel biti Napoleon. Potem sem postal Dali, kar je logičen vzpon.

(Salvador Dalí)

Slavni ameriški književnik in humorist Mark Twain je nekoč kosil z neko mlado ženo. »Kako čudoviti lepi ste,« ji je rekel.

»Škoda, da jaz ne morem kaj takega reči za vas,« je odgovorila dama, ki je bila znana po svoji pikrosti.

»Napravite kot jaz: zlažite se!« ji ni ostal dolžan Twain.

Pri afriškem raziskovalcu se je zbrala družba. Zbranim je pripovedoval svoja doživetja.

»Videl sem, kako se moji ženi približuje lev. Bil sem brez orožja, samo moč hipnoze sem imel na razpolago.«

»Ne sm požreti, ne smeš je požreti, ne sme o požreti...«

»Tako sem koncentriral vso voljo na leva. In res se je obrnil in izginil v goščavju.«

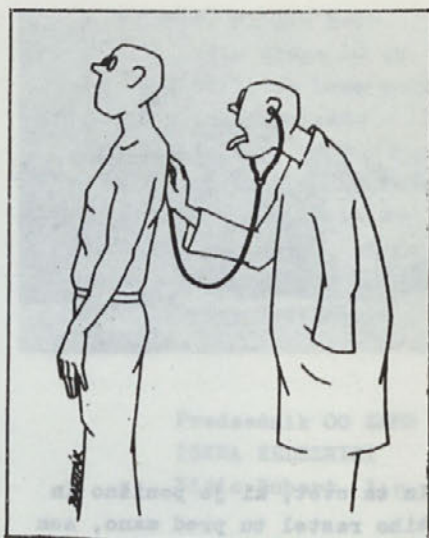
V tem trenutku se odpro vrat in raziskovalčeva žena vstopi. Nekdo od zbranih vpraša: »In zakaj je ni smel požreti?«

DRAMILO

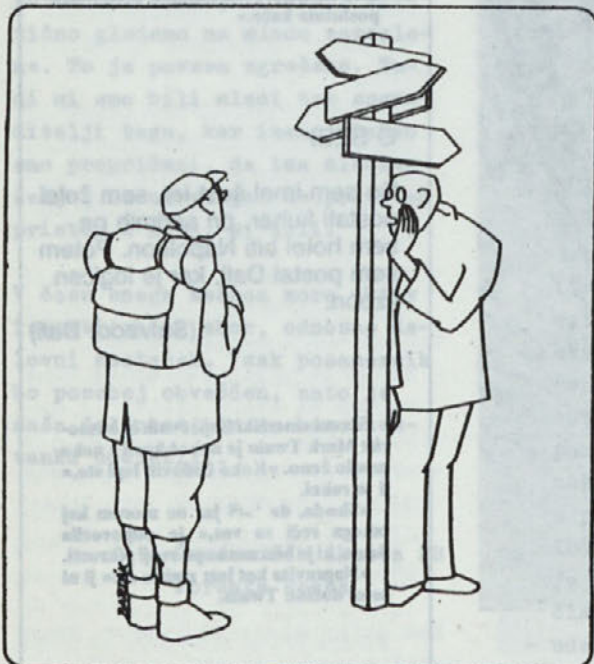
Slovenec, tvoja zemlja je zdrava, manjka ji le čistilna naprava.

Polje, vinograd,
gora, morje,
lepša smetišča
ne najdeš nikjer.

Zakonski mož zelo trpi zaradi zaprtja. Njegova žena mu takole svetuje: »Veš kaj, vsako jutro popij kozarec vrele vode, pa ti bo boljše, boš videl.« »Saj, saj to delam že dvanajst let,« zabrunda mož, »ti pa temu rečeš kava, da boš vedela.«

»Pravijo, da je bil Chalkie sinoči tukaj — sem bil jaz z njim?«

Glasilo izdaja "ISKRA" Široka potrošnja - TOZD Tovarna elektromotorjev in gospodinskih aparatov Železniki.

Ureja uredniški odbor:

Odgovorni urednik - Polajnar

Vladimir, tehnični urednik -

Tarfila Lojze, fotodokumentaci-

ja - Pintar Jože, Člani:

Megušar Lojze, Pertovt Zdrav-

ka, Peternej Marijan in Zga-

ga Stane.

Po mnenju Sekretariata za informacije SRS šteje "Elektromotor" med proizvode, za katere se ne plačuje prometni davek.

Tisk DU "Tomo Brejc" Kranj.

POREZEN

23. marca je Porezen oživel. Številni planinci, pohodniki so se zbrali pod njegovim vrhom, ob spomeniku, kjer so vklesana imena.

Si obstal, prijatelj, je izginil smeh s tvojih usten, ko si prebiral črke? Si videl na besedah kri? Si pomislil, da vsako ime pomeni človeka, srce, ki je prenehalo biti na tem kraju. Mlado srce, ki je ljubilo; mater, očeta, ženo, otroke, dekle. Si videl želje, skrite za imeni? Svoboda je na pragu, življenje se začne znova, lepše, bolj vredno človeka. Si zaslutil solze na izklesanih črkah, mnogo solz tistih, katerih dragi so umahnili pod streli?

Kdo so bili rablji, ki so morili mlada življenja, od kod jim morilska sla. Mar teh ljudi ni rodila mati, niso pili njenega mleka, jih niso milovale njene dlani? Niso spoznali grenkobo smrti, ko so jo tako brezčutno trosili. Niso nikoli trepetali ob ljubljenem človeku, ko se mu je istekalo življenje? Od kod tolikšno sovraštvo v njih, tolik bes? Kaj so iskali v tuji deželi, zakaj so pobijali tiste, ki jim niso storili žalega?

Mnogo je spomenikov žrtvam človeške podivjanosti. V Sloveniji, Jugoslaviji, v Evropi, črni Afriki, povsod po svetu. Milijone imen je vklesanih na njih. Toda mnogi hodijo kot slepi in gluhi mimo. Kako bi bilo mogoče, da še vedno teče kri, da je oboroževalna industrija daleč najmočnejša, da se za orožje porabi ogromno tega, kar pridobivajo človekove roke. Veliki in močni, ne slišijo glas spomenikov.

Vzemi včasih, prijatelj, rožo. Ne tisto iz vrtnarskih gred, nekje na livadi jo utrgaj in jo položi na spomenik, mrtvim herojem v spomin. Ti pa boš ob tem morda postal bolj vreden človekovega imena.

Peternelj Marjan

